

APEL PUBLIC

în legătură cu prevederile periculoase din proiectul de lege nr. 263 privind modificarea legislației electorale și organizarea consultărilor publice

Chișinău, 13 iulie 2020

Organizațiile semnatare, membre ale Coaliției civice pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC),

Fac apel

Către Parlamentul Republicii Moldova:

- *Să organizeze consultările publice pe marginea proiectului de lege nr. 263 cu privire la modificarea legislației electorale într-un mod transparent și cu participarea tuturor părților interesate.*
- *Să retragă din proiectul de lege prevederile periculoase pentru organizarea și desfășurarea unui proces electoral liber și corect, activitatea observatorilor electorali și pentru reflectarea echidistantă și corectă a campaniei electorale de către mass-media.*

La 9 iulie 2020, Parlamentul a aprobat în primă lectură [proiectul de lege nr. 263](#) cu privire la modificarea legislației electorale și conexe înregistrat de un grup de deputați la 19 iunie 2020. La 25 iunie 2020, adică peste 6 zile de la înregistrare, Comisia juridică numiri și imunități a Parlamentului (Comisia juridică) a aprobat [raportul](#) prin care a propus proiectul spre aprobare pentru lectura 1, menționând că proiectul a fost elaborat de către Comisia Electorală Centrală (CEC) cu participarea mai multor organizații ale societății civile, printre care și CALC. Înainte de aprobare, Comisia juridică nu a consultat public proiectul de lege în corespundere cu prevederile legislației privind transparența decizională și ale Regulamentului Parlamentului. Cu o zi înainte, la 24 iunie 2020, CALC a lansat un [apel public](#) prin care a chemat CEC și Parlamentul Republicii Moldovei să asigure un proces transparent și incluziv în examinarea și adoptarea proiectului de lege privind modificarea legislației electorale și pregătirea de organizarea alegerilor în condiții de pandemie, care a fost ignorat de autorități.

În acest context **menționăm** că organizarea consultărilor publice a proiectelor legislative reprezintă o obligație a comisiilor permanente parlamentare și nu este nicidecum condiționată de desfășurarea procesului consultativ de alte instituții publice. Totodată, ținem să **precizăm** faptul că, aprobarea de către CEC a proiectului de lege a fost precedată de 2 ședințe cu reprezentanții CALC, la care au fost prezentate opiniile membrilor Coaliției cu privire la amendamentele necesare la legislația electorală. Aceste ședințe nu pot fi considerate consultări sau dezbateri publice, acestea fiind organizate la solicitarea CALC și membrii CALC doar au prezentat opiniile lor, fără discuții cu toate părțile interesate privind proiectul de

lege. La 2 iunie 2020, CEC a aprobat într-un mod pripit proiectul de lege pentru modificarea legislației electorale și a celei conexe, prin [Hotărârea nr. 3949](#), fără a pune în discuție o parte a [propunerilor înaintate de membrii CALC](#). Ultimele, potrivit președintelui CEC, urmau a fi transmise Parlamentului și Guvernului împreună cu proiectul de lege votat, dar și publicate pe pagina web a CEC. Astfel, mai multe dintre propunerile cheie formulate de către organizațiile membre ale CALC nu s-au regăsit în proiectul de lege respectiv.

În cazul respectiv, prin preluarea parțială a recomandărilor CALC; este **imposibilă soluționarea reală** a problemelor identificate de către membrii Coaliției, în special cu privire la prevederile ce țin de: introducerea principiilor sistemului electoral; regulile ce țin de agitația electorală; noțiunile privind incluziunea, dizabilitatea, resursele administrative, accesibilitatea; publicarea și asigurarea transparenței în procesul de elaborare/adoptare a hotărârilor CEC; deschiderea secțiilor de votare în străinătate; mecanismul complet de examinare a contestațiilor; claritate în formele răspunderii juridice; prevederile din Codul Contravențional și Penal cu privire la răspunderea pentru abaterile electorale; propunerile pentru restricțiile din art. 13 (candidarea Președintelui Republicii Moldova); prevederile legii privind partidele politice etc.

Totodată, **atenționăm** că proiectul de lege nr. 263 conține mai multe prevederi controversate și chiar periculoase cu riscul de a vicia alegerile, care vizează mai multe aspecte ale procesului electoral. Cele mai problematice dintre acestea vizează domeniul reflectării campaniei electorale de către mass-media, activitatea observatorilor, organizarea procesului electoral și în special asigurarea dreptului la vot al alegătorilor în condițiile epidemiologice actuale.

Mai jos sunt prezentate principalele constatări și recomandări ale CALC privind modificarea legislației electorale și conexe.

În domeniul organizării procesului electoral

- Printr-o prevedere expresă în Codul Electoral, CEC să fie obligat să elaboreze un regulament clar și previzibil care să stabilească modul și condițiile deschiderii secțiilor de votare peste hotarele țării;
- Păstrarea perioadei de exercitare a dreptului de vot (art. 58 alin. (7) din Codul Electoral) și prelungirea perioadei de activitate a biroului cu maxim 3 sau 4 ore, reieșind din situația reală din secție.
- Este imperios necesară reformarea modului de constituire și activitate a Comisiei Electorale Centrale, prin instituirea statutului de membru permanent pentru toți membrii CEC și sporirea intențenței instituționale. Reforma urmează a fi efectuată neîntârziat și pusă în aplicare peste un an, în vara anului 2021 când expiră mandatul actualei componente a CEC.

Asigurarea dreptului de vot al alegătorului

- Este necesară revizuirea reducerii timpului votării cu 2 ore (art. 55 din Codul Electoral). În condițiile pandemice actuale, este recomandată extinderea timpului de votare pentru a evita aglomerarea persoanelor în birourile electorale și a reduce răspândirea infecției Covid-19.
- Reducerea timpului de activitate a secțiilor de votare pe parcursul unei zile trebuie să fie condiționată exclusiv de extinderea perioadei de votare pe parcursul a două zile pentru toți alegătorii.

În domeniul reflectării campaniei în mijloacele de informare în masă

- Au fost ignorate majoritatea propunerilor CALC și ale ONG-urilor de media de a institui reguli clare și corecte de reflectare a alegerilor de către mass-media,

- Au fost neglijate propunerile de eliminare a prevederilor ambigui din articolele 69 și 70 ale Codului Electoral, care au pus în mare dificultate furnizorii de servicii media la ultimele scrutine electorale. Obligațiunea de a difuza dezbateri electorale "în regim de transmisiune directă numai în orele de audiență maximă – între orele 19:00 și 22:00 în zilele lucrătoare și între 17:00 și 22:00 în zilele de odihnă", din motive obiective, nu poate fi onorată de furnizorii de servicii media.
- Proiectul propune completarea art. 84 din Codul serviciilor media audiovizuale cu două alin. noi (101 și 102), care acordă Consiliului Audiovizualului competențe ce pot fi aplicate în mod abuziv prin sancționarea discreționară a furnizorilor de servicii media, inclusiv prin suspendarea licenței de emisie. Acceptarea de către Parlamentul Republicii Moldova a acestor amendamente va avea efecte distrugătoare pentru libertatea mass-mediei din țară și, în consecință, pentru informarea adecvată a electoratului.

În domeniul observării procesului electoral

Proiectul conține prevederi care vor atenta și diminua din drepturile observatorilor, dar și a organizațiilor neguvernamentale, și anume:

- Birocratizarea accesului deplin la listele electorale și cele de subscripție, or procedura de acreditare a observatorilor deja înseamnă un efort și angajament legal;
- Încercarea de modificare a prevederilor actuale care permit acreditarea și activitatea observatorilor înainte de începerea perioadei electorale, dar și după finalizarea acesteia.

Totodată, se impun mai multe modificări ale prevederilor existente din proiectul de lege și anume:

- Includerea prevederilor privind acreditarea observatorilor din partea partidelor politice la etapa colectării semnăturilor de subscripție, or în prezent, acest drept îl dețin doar concurenții electorali, care sunt excluși din monitorizarea acestei etape importante a procesului electoral;
- Stabilirea exactă și clară a condițiilor pentru anularea acreditării unui observator, precum și a modului de contestare a acestei decizii;
- Clarificarea prevederii privind interdicția de a face agitație electorală pentru organizațiile necomerciale, sindicale și de binefacere (art. 52 alin. (3) din Codul contravențional). În versiunea propusă, prevederea este ambiguă și poate fi aplicată abuziv prin interzicerea monitorizării alegerilor, exprimarea publică privind anumite nereguli depistate pe parcursul campaniei electorale, etc.
- Uniformizarea prevederilor propuse pentru sancționarea tuturor actorilor din sfera neguvernamentală, ori la moment spre exemplu organizațiile necomerciale pot fi sancționate pentru implicarea sub orice formă în campania electorală, iar cultele religioase doar pentru agitație electorală.
- Să fie instituită transparența datelor (nume, prenume donator; anul nașterii; locul de muncă; ocupația; sursa de finanțare) din rapoartele financiare ale concurenților electorali;

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (www.alegeliber.md) este o entitate permanentă, benevolă, constituită din 35 organizații obștești din Republica Moldova cu scopul de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și desfășurarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului Europei și a instituțiilor specializate afiliate acestuia.